

A silhouette illustration of a speaker in a suit standing at a podium, gesturing with their right hand. In the foreground, the silhouettes of an audience are visible, with some individuals pointing upwards. The background is white with a diagonal orange-to-white gradient on the left and a solid orange triangle in the bottom right corner.

Реторика

професор: Данијела Алексић
ученик: Миљана Салатић

Појам

Rethor

- грч. „подносилац захтева“ суду;
- означава беседника „оног који говори“;
- у хеленистичком периоду - учитељ беседништва

Orator

- одговарајућа реч у латинском
- говорник, али онај који моли, ко се неком обраћа, или: посланик.

Реторика

- Реторика се дефинише као наука , теорија, уметност, систем правила и вештина елоквентног лепог говорништва.
- Предмет реторике је **усмено изражавање**, било у теоријској равни, или у практичном значењу.
- Створили је софисти у Грчкој као систем правила која олакшавају састављање и изговарање успешних говора.
- Реторика је представљала једно од кључних средстава у политичкој борби.

Значај реторике

- комуникација,
- убеђивање масе,
- изношење другачијег мишљења,
- политика, суд, религија и култура.

Реторика проучава

- 1) опште услове излагања,
- 2) логичког мишљења и
- 3) принципе беседништва.

❖ Правила доброг реторичког састава и беседничког чина:

- Инвенција
- Распоред
- Стил
- Памћење
- Казивање

❖ После ренесансе пет правила сведено на два

- ❖ Реторици помажу и друге дисциплине (филологија, логика, психологија, етика и естетика)

Однос реторике и других наука

Сродне и блиске дисциплине су:

- Стилистика- употреба речи и реченица,
- Поетика - стилска изражајна средства (теорија књижевности), као и
- Граматика и синтакса - добар говор мора да поштује граматичка правила.

Беседништво

- Беседништво (говорништво) је способност елоквентног говора, вештина убеђивања и придобијања слушалаца.
- Беседништво је пракса у којој се правила реторике примењују. Историјски претходи реторици.
- Основни елементи говорништва:
 - говорник,
 - говор и
 - слушалац.
- Примена беседништва
 - дијалог, расправа – осмишљавају јавно изговорену реч,
 - критика носилац власти и
 - важно умеће за политичаре.

- ❖ Дobar беседник:
 - познаје правила реторике,
 - талентован,
 - интелигентан,
 - образован,
 - има самопоуздање и
 - вежба.

- ❖ Елементи успешног беседничког наступа:

- сам говор,
- изглед говорника,
- његов глас и
- начин говора.

- ❖ Циљ беседе:
 - лепо уобличити изговорену реч,
 - њоме постићи одређени ефекат,
 - убедити људе,
 - наговорити их,
 - изменити неке њихове ставове, мишљења,
 - наговорити противника и убедити га у своје ставове и
 - изазвати емоцију.

Врсте беседништва

- ❖ Три основне врсте беседништва (од времена Аристотела): **судске, политичке, пригодне.**
- ❖ Беседништво се уводи у судску праксу у 5. веку.
- ❖ Политичко беседништво се највише практикује у скупштини и највише се везује за демократију.
- ❖ Пригодним беседништром се најчешће указује на добро или лоше.

Беседништво/реторика

Реторика је:

- наука о добром говорењу,
- проналажење свих средстава за убеђивање,
- теорија која утврђује принципе и начела којих се треба придржавати и
- правила доброг говорења и начин излагања.

Беседништво би било

- „примењена реторика“;
 - углавном превладава мишљење да ова два појма нису синоними и
 - беседништво историјски претходи реторици.
- “Елоквенција није рођена из реторике, него реторика из елоквенције” Цицерон.*
- Први уџбеници из реторике настали су у Античкој грчкој (Rhetorike techne).

Историјат беседништва

- Стара друштва су усмена, епска
- Почеци су везани за религију, анимизам
- Лаичко беседништво – супротно религијском и професионалном
- Није сигурно како је настала беседа.

Стари Грци

- ❖ Антифонт, Лисија, Демостен, Ликург, Хиперид
- ❖ Стари Грци почели да негују умеће лепог говора
- ❖ Са беседништвом се развија и реторика, коју утемељује Коракс из Сиракузе
- ❖ Беседничке школе
- ❖ Платон поучава своје ученике да разликују добро и истинито од зла и лажи.

Римљани

- ❖ Агрипа, Катон, Цицерон
- ❖ У Риму сенат и форум места где се беседници скупљају.
- ❖ Тирански режими у Риму неповољно утичу на развој беседништва

Хришћани

- ❖ Доласком хришћанства развија се беседништво
- ❖ Један од значајнијих проповедника је био апостол Павле, познат по посланицама
- ❖ Јован Златоуст, Аурелије Августин, Тома Аквински
- ❖ Код Словена се развој беседништва везује за хришћанство

Срби

- ❖ Прота Матеја Ненадовић, Божа Грујовић, Илија Гарашанин, касније Његош
- ❖ Говор мајора Драгутина Гавриловића
- ❖ После Другог светског рата професори Михаило Ђурић и Никола Милошевић
- ❖ Почеци везани за верске беседе, где припадају и похвале
- ❖ Таква беседа се очувала током средњег века, али и до 20. века (Николај Велимировић)
- ❖ Од 19. века се развија судско и политичко беседништво

